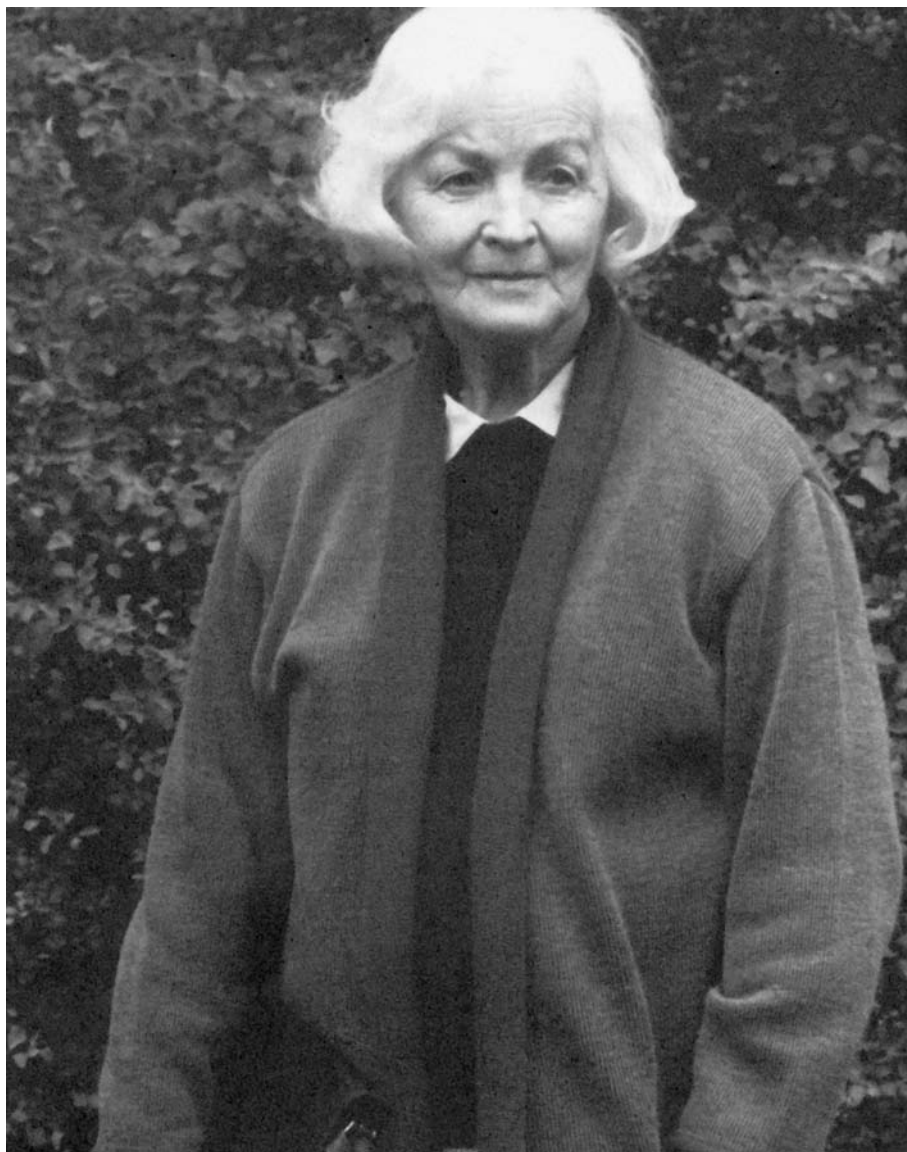

IN MEMORIAM

KRISTINA BRENKOVA
(22. 10. 1911 – 20. 11. 2009)

Fotografija iz knjige Berte Golob *Do zvezd in nazaj. Srečanja z mladinskimi pisatelji* (Mladinska knjiga, 1995)

ZGODBA O KRISTINI BRENKOVI JE ZGODBA O KNJIGAH ZA OTROKE NA SLOVENSKEM

V tem današnjem preobilju, ko knjige vznikajo kot gobe po dežju in je žal njihova količina (pre)večkrat pomembnejša od pretehtanosti izbora in kakovostne vsebine, bi morala biti njena zgodba v navdih čisto vsakomur, ki se v teh krajih poloti ukvarjanja s knjigami za otroke.

Čeprav so otroške knjige izhajale že v desetletjih pred drugo svetovno vojno, je bila namreč Kristina Brenkova tista, ki si je tako rekoč izmislila založništvo za otroke na Slovenskem, mu dala načrtnost, obliko in vsebino, ki je še danes za zgled. Kot prva urednica Mladinske knjige je v vsesplošnem pomanjkanju, ki je vladalo po vojni, nemudoma poslala v svet drobne knjižice s črno-belimi ilustracijami, sodelovala je tudi pri nastanku revije *Ciciban*. K pisanju knjig za otroke je znala nagovoriti večino vidnejših pisateljev tistega časa, od Prežihovega Voranca do Franceta Bevka, zraven je povabila še najboljše slikarje, od Marlenke Stupica do Franceta Miheliča. Zanjgo zelo značilne so besede, s katerimi je na nekem sprehodu spodbudila Prežihovega Voranca, da je dal na papir zgodbo iz svojega otroštva, o kateri ji je pripovedoval: »Voranc, napiši za otroke to milo, resnično zgodbo.« In je res kmalu zatem napisal *Solzice!*

Že leta 1949 je Mladinska knjiga začela za najvidnejše dosežke podeljevati tudi Levstikovo nagrado, ki je ustvarjanju za otroke (do)dala novo težo.

Kmalu so prišle tudi barve, pa zbirke (prva med njimi, Čebelica, je vzletela leta 1953, sledile so zbirka ljudskih pravljic z vsega sveta Zlata ptica, pa Mladi

oder, Cicibanova knjižnica ...) in seveda slikanice, na stotine najlepših slikanic. Te so se tiskale v za današnji čas nepredstavljivih nakladah, brali in gledali pa jih niso samo slovenski otroci, temveč so po zaslugi uredničine iznajdljivosti izhajale v številnih evropskih jezikih, od nemščine do lužiške srbsčine in esperanta. Preko tristo se jih je nabralo!

Pionirsko uredniško delo je ves čas dopolnjevala z nacionalno pomembnimi avtorskimi projekti, s katerimi je zapolnjevala eno vrzel za drugo, predvsem so bile to zbirke ljudskih pravljic in pesmic (*Babica pripoveduje, Pojte, pojte, drobne ptice, Slovenske ljudske pravljice ...*), ki še danes sodijo v železni repertoar tako rekoč vsakega tukajšnjega otroštva.

Seveda ni presenetljivo, da je tudi osrednji lik proze, ki jo je pisala Kristina Brenkova, prav otrok. Objavljala je že v predvojnih revijah, v knjigi pa je najprej objavila gledališke igre, leta 1960 pa premalo cenjeni prozni prvenec *Golobje, sidro in vodnjak*, v katerem je med drugim ovekovečila vzdušje v povojni Ljubljani, tako kot je v nekaj knjigah avtobiografskih črtic (*Prva domovina, Moja dolina*) poustvarila svet rodne horjulske doline. Vojna jo je odločilno zaznamovala. Ta čas si je, kot je zapisala Marjana Kobe, »dokončno izbrusila posebno socialno občutljivost, ki jo izpričujejo vsa njena dela, dramska in prozna«. Opus, ki nam ga zapušča, je enkratno, značilno njen in samo upamo lahko, da ga bo čas postavil na mesto, ki mu gre.

Andrej Ilc